

IVM Coronanieuws 9 juli 2021

Opening

Welkom bij het IVM Coronanieuws. Het is vandaag vrijdag 9 juli.

NHG-Standaard COVID-19

Het NHG heeft een nieuwe standaard COVID-19 gepubliceerd. Er zijn geen specifieke aanbevelingen over de vroege behandeling van COVID-19 in de eerste lijn. Wel geeft de standaard adviezen over het gebruik van pijnmedicatie, antibiotica en tromboseprofylaxe en over de thuisbehandeling van zuurstofbehoevende patiënten. Het voorschrijven van middelen zoals acetylsalicylzuur, antivirale middelen, hydroxychloroquine, ivermectine en vitamine C en D wordt afgeraden vanwege onvoldoende bewijs. In een apart bericht geeft het NHG aan dat er ook nog geen plaats is voor inhalatiecorticosteroiden.

NHG: richtlijnen.nhg.org/standaarden/covid-19

Interleukine 6-remmers

Ernstig zieke COVID-19-patiënten hebben een grotere kans op overleving als zij naast een corticosteroïd ook een interleukine 6-remmer, zoals tocilizumab krijgen. Dat blijkt uit een prospectieve meta-analyse van 27 gerandomiseerde studies met bijna 11.000 patiënten. Toevoegen van tocilizumab is al opgenomen in de behandelrichtlijn van de SWAB. De WHO heeft nu ook de behandelrichtlijn voor ernstig zieke COVID-19-patiënten aangepast. De Amerikaanse registratieautoriteit FDA heeft tocilizumab inmiddels goedgekeurd voor emergency use bij opgenomen COVID-19-patiënten met zuurstoftoediening en dexamethasongebruik.

Onderzoek: www.jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2781880

SWAB: www.swab.nl/nl/covid-19

WHO: www.who.int/publications/i/item/WHO-2019-nCoV-therapeutics-2021.2

Trombocytenaggregatieremmers

Trombocytenaggregatieremmers – zoals acetylsalicylzuur en clopidogrel – zijn niet effectief bij de behandeling van patiënten met COVID-19 op de intensive care. Dat meldt het UMC Utrecht naar aanleiding van een analyse van bijna 1500 IC-patiënten die deelnemen aan de REMAP-CAP-studie. De bevindingen moeten nog gepubliceerd worden.

Nieuwsbericht: www.umcutrecht.nl/nl/over-ons/nieuws/details/plaatjesremmers-niet-effectief-in-de-behandeling-van-kritiek-zieke-patienten-met-covid-19

Ivermectine

In een nieuwe gerandomiseerde, placebogecontroleerde studie is geen effect gevonden van ivermectine op het voorkómen van ziekenhuisopname bij COVID-19-patiënten. Wel leidde ivermectine tot een eerdere noodzaak tot mechanische ventilatie. De studie werd uitgevoerd bij 501

patiënten die binnen 3 tot 6 dagen na de start van symptomen ivermectine of placebo kregen. Dit onderzoek bevestigt het standpunt van de SWAB en het NHG dat ivermectine geen plaats heeft in de behandeling van COVID-19.

Onderzoek: www.biomedcentral.com/epdf/10.1186/s12879-021-06348-5

SWAB: www.swab.nl/nl/covid-19

NHG: richtlijnen.nhg.org/standaarden/covid-19

Ensovibep

Het UMC Utrecht is een internationale fase 2-studie gestart met ensovibep. Ensovibep is een eiwit dat het spike-eiwit op het coronavirus blokkeert en daarmee binding aan lichaamscellen kan voorkómen. Onderzocht wordt of een eenmalige intraveneuze toediening binnen 7 dagen na besmetting leidt tot een sneller herstel van COVID-19 en het voorkómen van ziekenhuiszorg. In Nederland worden 100 deelnemers gezocht.

Aanmelden: www.vaccinatiestudie.nl/onderzoeken/empathy

Gevolgen coronapandemie

De coronapandemie had in 2020 nauwelijks gevolgen voor de antibioticaresistentie. Dat blijkt uit de jaarlijkse rapportage NethMap. Het aantal multiresistente bacteriën is gelijk gebleven. Bij sommige bacteriesoorten komt resistentie zelfs minder voor. Huisartsen schreven ongeveer 10% minder antibiotica voor, gegevens uit ziekenhuizen zijn nog niet bekend.

NethMap: www.rivm.nl/publicaties/nethmap-2021-consumption-of-antimicrobial-agents

Bij het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum nam in 2020 het aantal meldingen over blootstelling van vooral kleine kinderen aan multivitaminepreparaten toe. Deze producten werden extra in huis gehaald door verhalen op het internet over het voorkómen van corona door extra vitamines. Ook verviervoudigde het aantal meldingen over blootstelling aan handdesinfectiemiddelen.

NIVC: www.nvic.umcutrecht.nl/nl/nieuws/nvic-jaaroverzicht-2020-meer-ongelukjes-met-ontsmettingsmiddelen-en-vitaminepreparaten

Combineren vaccins

Volgens de Gezondheidsraad is er geen bezwaar om Vaxzevria, het coronavaccin van AstraZeneca, te combineren met Comirnaty, het coronavaccin van Pfizer. Het advies is grotendeels gebaseerd op een voorpublicatie van de Com-COV-studie. In deze studie leidde Vaxzevria gevolgd door Comirnaty tot een hogere antilichaam- en T-celrespons dan twee vaccinaties met Vaxzevria. Eerst Comirnaty en dan pas Vaxzevria leidde tot lagere antistofniveaus en een vergelijkbare T-celrespons vergeleken met twee doses Comirnaty. De uiteindelijke effecten op ziekenhuisopnames en sterfte zijn nog niet

bekend. Bij combinatie van vaccins, de zogenaamde heterologe vaccinatie, is de kans op kortdurende bijwerkingen, zoals koorts, rillingen, hoofdpijn en spierpijn iets groter dan bij homologe vaccinatie.

Over andere combinaties van vaccins is nog weinig bekend. Wel lopen er nog diverse onderzoeken. Zo onderzoeken Nederlandse UMC's het nut van een tweede coronavaccinatie met verschillende andere coronavaccins na een eerste dosis van het coronavaccin van Janssen.

GR: www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2021/07/05/heterologe-vaccinatie

Preprint: papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3874014

Nieuwsbericht: www.umcg.nl/nl/w/nieuws/onderzoek-combinaties-janssen-vaccin

Vaccineren tieners

Sinds ongeveer 2 weken kunnen ook alle 12- tot 18-jarigen zich laten vaccineren met Comirnaty. Hoewel deze doelgroep volgens de Gezondheidsraad een laag risico loopt op ernstige gevolgen van COVID-19, geeft vaccinatie wel indirecte gezondheidswinst. Zo verkleint vaccinatie de kans op long-COVID en op beperkende maatregelen, zoals quarantaine van schoolklassen. Ook is er gezondheidswinst te verwachten voor de gehele bevolking, doordat het coronavirus minder rondgaat. De meeste bijwerkingen van de coronavaccinatie zijn ook bij jongeren niet ernstig en verdwijnen na enkele dagen. Het CBG organiseert op 12 juli in samenwerking met de Universiteit Utrecht een Junior coronacollege, dat gepresenteerd wordt door het jeugdicoon Fenna Ramos. Jongeren, ouders en andere geïnteresseerden krijgen meer informatie over coronavaccinatie bij jongeren en kunnen vragen stellen.

GR: www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2021/06/29/vaccinatie-van-adolescenten-tegen-covid-19

Junior coronacollege: www.cbg-meb.nl/actueel/nieuws/2021/06/29/junior-coronacollege-vragen-over-vaccins

Bijwerkingen vaccins

Uit onderzoek van Bijwerkingencentrum Lareb bij bijna 25.000 gevaccineerden blijken gevaccineerden met Vaxzevria de meeste en gevaccineerden met Comirnaty de minste bijwerkingen te ervaren. Spikevax – het coronavaccin van Moderna – en het coronavaccin van Janssen zitten daartussenin. Bijwerkingen als hoofdpijn, vermoeidheid en algehele malaise komen bij ongeveer 60% van de gevaccineerden met Vaxzevria voor, tegenover ongeveer 10% bij Comirnaty.

Lareb: www.lareb.nl/news/bekende-bijwerkingen-vaker-bij-de-eerste-astrazeneca-vaccinatie

Sterfte na vaccinatie

Op sociale media wordt veel gedeeld over sterfte na vaccinatie. Bijwerkingencentrum Lareb heeft een analyse gepubliceerd van de meldingen van overlijdens na vaccinatie tot midden april. Zij benadrukken dat overlijden na vaccinatie niet betekent dat het vaccin ook de oorzaak is van het overlijden. In totaal waren er 257 meldingen van overlijden na 3,7 miljoen vaccinaties. Van 87 meldingen was onvoldoende informatie bekend, en bij 128 meldingen ligt het voor de hand dat andere oorzaken aanleiding waren voor het overlijden. Bij 42 meldingen hebben bijwerkingen van vaccinatie, zoals koorts en misselijkheid, mogelijk bijgedragen aan het verslechteren van een al kwetsbare gezondheid of onderliggend lijden. Tot begin juli zijn er op 16,5 miljoen vaccinaties 5 meldingen van overlijdens aan trombose en een laag aantal bloedplaatjes na vaccinatie.

Lareb analyse: www.lareb.nl/nl/news/overzicht-meldingen-overlijdens-na-coronavaccinatie

Lareb update: www.lareb.nl/pages/update-van-bijwerkingen

Behandeling trombocytopenie na vaccinatie

Plasmatransfusie kan een mogelijke behandeling zijn van vaccegeïnduceerde trombose met trombocytopenie die onvoldoende reageert op anticoagulantia en immunoglobulines. Dit beschrijven Canadese artsen in een kort bericht in het New England Journal of Medicine. Drie patiënten met deze zeldzame bijwerking na vaccinatie met Vaxzevria herstelden na plasmatransfusie, al was bij één patiënt amputatie van een been nodig. Meer onderzoek naar plasmatransfusie bij trombose met trombocytopenie is nodig.

Bericht: www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMc2109465

Vaccin-incidenten

In het vorige Coronanieuws deden we een oproep voor het centraal verzamelen van vaccinatie-incidenten. Uit een incident bij de GGD Groningen deze week - waarbij 20 mensen werden gevaccineerd met een ander vaccin dan waarvoor ze zijn uitgenodigd – blijkt opnieuw de noodzaak voor het centraal inzamelen van incidenten. Als reactie op onze oproep hebben diverse gevaccineerden spontaan melding gedaan van incidenten met de vaccinatie. Individuele patiënten die incidenten willen melden, kunnen dit nu doen via het Meldpunt Medicijnen. Zorgverleners kunnen incidenten blijven melden bij VMI, het meldpunt voor medicatie-incidenten bij het IVM.

Meldpunt Medicijnen: www.meldpuntmedicijnen.nl

VMI: www.medicijngebruik.nl/vmi/medicatie-incidenten-melden

Virusvarianten

Veel actueel onderzoek naar coronavaccinatie richt zich op de bescherming tegen virusvarianten. In het vorige Coronanieuws hebben we aandacht besteed aan diverse onderzoeken die aantoonde dat volledige vaccinatie minder beschermt tegen besmetting met de deltavariant van het coronavirus, maar vergelijkbaar effectief is in het voorkómen van ziekenhuisopnames. Nieuw Israëliësch onderzoek

naar Comirnaty bevestigt dit, met 64% bescherming tegen infectie en 93% tegen ernstige ziekte en ziekenhuisopnames.

Janssen maakte in een persbericht bekend dat de antilichamen na vaccinatie ook werken tegen de deltavariant. Het onderzoek is uitgevoerd met bloedmonsters van 8 gevaccineerde personen. Het in vitro-onderzoek toonde een hogere activiteit aan tegen de deltavariant dan tegen de bètavariant, voorheen de Zuid-Afrikaanse variant genoemd. De uiteindelijke effectiviteit in het voorkómen van ziekte wordt nog onderzocht. De resultaten zijn nog niet peer-reviewed gepubliceerd.

AstraZeneca heeft in een persbericht bekend gemaakt dat de eerste deelnemers geïncubeerd zijn in een onderzoek naar een aangepast vaccin. De aanpassing heeft als doel betere bescherming te bieden tegen de bètavariant van het virus. Het aangepaste vaccin wordt toegediend aan mensen die al volledig gevaccineerd waren met Vaxzevria of een mRNA-vaccin.

Onderzoek: www.gov.il/en/departments/news/05072021-03

Persbericht Janssen: www.jnj.com/positive-new-data-for-johnson-johnson-single-shot-covid-19-vaccine-on-activity-against-delta-variant-and-long-lasting-durability-of-response

Persbericht AstraZeneca: www.astrazeneca.com/content/astraz/media-centre/press-releases/2021/first-covid-19-variant-vaccine-azd2816-phase-ii-iii-trial-participants-vaccinated.html

Beschermingsduur vaccins

Eerste studieresultaten wijzen erop dat de huidige coronavaccins waarschijnlijk langer bescherming bieden dan de nu al vastgestelde 6 maanden. Onderzoek gepubliceerd in Nature geeft mechanistisch bewijs voor het doorrijpen van antistoffen na vaccinatie met een mRNA-vaccin. Dit leidt er waarschijnlijk toe dat de humorale afweer langere tijd in stand blijft. Van Vaxzevria is in een voorpublicatie beschreven dat de antistoffen minstens een jaar na de eerste vaccinatie in stand blijven. Tot slot meldt Janssen in een persbericht dat ook bij hun coronavaccin de antistoffen minimaal 8 maanden op niveau blijven.

Onderzoek: www.nature.com/articles/s41586-021-03738-2

Preprint: papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3873839

Persbericht: www.jnj.com/positive-new-data-for-johnson-johnson-single-shot-covid-19-vaccine-on-activity-against-delta-variant-and-long-lasting-durability-of-response

Vaccins in ontwikkeling

Van een aantal coronavaccins in ontwikkeling zijn nieuwe effectiviteitsdata gepubliceerd. CureVac heeft in een persbericht de definitieve analyse van de fase 2b/3-studie naar het mRNA-vaccin bekend gemaakt. De overall effectiviteit is 48% en bij 18- tot 60-jarigen 53%. Bij deze leeftijdsgroep is de bescherming tegen matig tot ernstige ziekte 77% en 100% tegen ziekenhuisopnames en sterfte. In

de studie kwamen 15 verschillende varianten van het coronavirus voor. Bij 60-plussers waren er te weinig data om een statistische analyse uit te voeren.

Persbericht: www.curevac.com/en/2021/06/30/curevac-final-data-from-phase-2b-3-trial-of-first-generation-covid-19-vaccine-candidate-cvncov-demonstrates-protection-in-age-group-of-18-to-60/

Twee vaccinaties met het coronavaccin van Novavax geven een overall bescherming van 89% tegen COVID-19. Dit blijkt uit de fase 3-studie die is uitgevoerd bij ruim 15.000 vrijwilligers. De bescherming tegen de alfavariant, voorheen Britse variant genoemd, en het oorspronkelijke virus is respectievelijk 86 en 96%. De coronavaccins van CureVac en Novavax zijn in rolling review bij het EMA.

Onderzoek: www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMoa2107659

In Chili en India vindt onderzoek plaats naar 2 vaccins op basis van het geïnactiveerde coronavirus. Uit een prospectieve cohortstudie met ruim 10 miljoen Chilenen blijkt dat het vaccin CoronaVac ongeveer 66% effectief is. Het effect op verschillende virusvarianten is vanwege de beperkte studieopzet onbekend. Uit een voorpublicatie van een fase 3-studie met ruim 25.000 Indiase patiënten blijkt dat een ander geïnactiveerd coronavirusvaccin een effectiviteit van 77% heeft. De effectiviteit tegen de deltavariant was 65%.

Onderzoek: www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMoa2107715

Preprint: www.medrxiv.org/content/10.1101/2021.06.30.21259439v1

Tot slot onderzoekt het UMC Groningen momenteel het Akston-vaccin. Dit eiwitvaccin heeft in een fase 1-onderzoek aangetoond dat het een effectieve antilichaamrespons oproept. Een voordeel van dit vaccin is dat het in de koelkast bewaard kan worden. Vrijwilligers die willen deelnemen aan het fase 2-onderzoek, kunnen zich melden bij het UMC Groningen.

Aanmelden: www.umcg.nl/nl/w/nieuws/onderzoek-nieuw-coronavaccin-resultaten-hoopgevend-vrijwilligers-gezocht

Tot slot

Wilt u op de hoogte blijven van het geneesmiddelen-gerelateerde Coronanieuws? Abonneer u dan op ons YouTube-kanaal of de jaarnaalupdate op onze website. Het komende Coronanieuws komt vanwege de vakantieperiode niet over 2, maar over 4 weken, op vrijdag 6 augustus.

www.ivm.nl